(इंग्रजीमध्ये टंकलिखित केलेल्या न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

टेक. एक्झिक्युटिव्ह (अँटी पोल्युशन) वेल्फेअर असोसिएशन

विरुद्ध

परिवहन विभाग आयुक्त आणि इतर एक

१० मार्च १९९७

[न्यायमुर्ती के. रामास्वामी आणि न्यायमुर्ती जी. टी. नानावती]

सेवा विषयक विधी :

मोटार वाहन कायदा, १९८९ :

तांत्रिक प्रदूषणविरोधी पातळीवरील चाचणी निरीक्षकांना पदोन्नती- मोटार वाहन निरीक्षक म्हणून पदोन्नतीचा दावा केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरण सरकारला पदे तयार करण्याचे आणि पदोन्नतीचे योग्य मार्ग उपलब्ध करून देण्याचे निर्देश देत आहे- दरम्यान, कनिष्ठ मोटार वाहन निरीक्षकांना मोटार वाहन निरीक्षक म्हणून पदोन्नती देण्यात आली-तांत्रिक प्रदूषणविरोधी पातळीवरील चाचणी निरीक्षकांना पदोन्नती देण्यासाठी मार्ग तयार करण्याचा प्रस्ताव सरकारने फेटाळला- न्यायाधिकरणाने फेटाळलेली अवमान याचिका फेटाळली- असे अधिनिर्णित केले की, मोटार वाहन कायद्यांतर्गत, मोटार वाहन निरीक्षकांच्या संवर्गाला वैधानिक आधार आहे- मोटार वाहन निरीक्षक हे T.A.P.L.T पेक्षा वेगळे आहेत- नंतरच्या वैधानिक संवर्ग अधिकाऱ्यांशी कोणतीही समानता असू शकत नाही-धोरण ठरवण्यासाठी निर्देश देण्यास किंवा पदोन्नतीचे मार्ग तयार करण्यासाठी निर्देश जारी करण्यास न्यायाधिकरण सक्षम नाही-

धोरणात्मक निर्णय घेणे संबंधीत/योग्यत्या सरकारवर अवलंबून असेल- अवमान याचिका फेटाळण्यात न्यायाधीकरणाचा निर्णय योग्य होता-अवमान

दिवाणी अपील न्यायाधिकरणः दिवाणी अपील क्र. १९८८-९०/१९९७

केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरण, नवी दिल्ली यांनी मूळ अर्ज क्र. २१९३/९१,३१९९/९२ आणि १३२९/१९९३ मधील दिनांक १७.७.९६ च्या निर्णय आणि आदेशावरून.

अपीलकर्त्यासाठी एम. एन. कृष्णमणी, आर. डी. उपाध्याय.उत्तरवादींसाठी सुभाषचंद्र जैन.

न्यायालयाद्वारे पुढील आदेश देण्यात आले. :

अनुमती दिली .

विशेष रजा याचिका पुनर्स्थापित करण्याच्या अर्जामध्ये दिलेले स्पष्टीकरण लक्षात घेता,११ डिसेंबर १९९६ रोजी वकील हजर न राहिल्याबद्दल फेटाळण्यात आले, जरी हे प्रकरण दोनदा पुकारले गेले असले तरी आदेश मागे घेण्यात आला आहे.

गुणदोषावर आम्ही वकीलांचा युक्तिवाद एकला. मोटार वाहन कायद्यांतर्गत मोटार वाहन निरीक्षकांच्या बरोबरीने प्रदूषण पातळीवरील चाचणी निरीक्षकांच्या पदोन्नतीचा दावा अपीलकर्ता संघटनेने केला आहे.त्यांच्यासाठी पदोन्नतीचे माध्यम उघडण्यासाठी अपीलकर्त्याने केलेल्या निवेदनानुसार, न्यायाधिकरणाने २४ एप्रिल १९९२ रोजी आदेशाद्वारे प्रतिवादींना पद निर्मिती करण्याचे आणि योग्य पदोन्नतीचे मार्ग उपलब्ध करून देण्याचे आणि उक्त उद्देशासाठी वेळ निश्चित करण्याचे निर्देश दिले होते. दरम्यान,

कनिष्ठ मोटार वाहन निरीक्षकांचा डी. पी. सी. द्वारे मोटार वाहन निरीक्षक म्हणून पदोन्नतीसाठी विचार केला जात असताना, अपीलकर्त्याने निर्णयाची अंमलबजावणी करण्यासाठी आणि अवमान दर्शविण्यासाठी न्यायाधिकरणात याचिका दाखल केली. दरम्यान, प्रतिवादींनी मोटार वाहन निरीक्षकांना पदोन्नती दिल्याने, प्रतिवादींनी न्यायाधिकरणाच्या आदेशाचे उल्लंघन केल्याचे सांगून अपीलकर्त्याने अर्ज दाखल केला.दरम्यान, प्रदूषणविरोधी पातळी चाचणी निरीक्षकांना प्रोत्साहन देण्यासाठी मार्ग तयार करण्याचा प्रस्ताव सरकारने फेटाळला आहे. अपीलकर्त्याने पुन्हा अवमान याचिका दाखल केली जी फेटाळण्यात आली.त्यामुळे विशेष अनुमतीद्वारे हे अपील.

असे दिसून येईल की, मान्य केल्या प्रमाणे अपीलकर्ता असोसिएशनचे सदस्य तांत्रिक प्रदूषण-विरोधी पातळी चाचणी निरीक्षक आहेत. मोटार वाहन कायद्यांतर्गत, मोटार वाहन निरीक्षकांच्या संवर्गाला वैधानिक आधार आहे आणि म्हणून, मोटार वाहन निरीक्षक हे अपीलकर्ता-संघाद्वारे प्रतिनिधित्व केलेल्या T.A.P.L.T निरीक्षकांपेक्षा वेगळे आहेत. ज्यावेळी आम्ही ज्येष्ठ वकील श्री. कृष्णमणी यांना कनिष्ठ मोटार वाहन निरीक्षकांच्या बरोबरीने कायदेशीर नियमांनुसार दावा करण्याचा हक्क अपीलकर्त्यांना आहे का, असा प्रश्न विचारला होता, तेव्हा त्यांनी मान्य केले की ते एकाच संवर्ग किंवा सेवेचे सदस्य नाहीत आणि नियमांनुसार शासित नाहीत. त्यामुळे त्यांची वैधानिक संवर्गातील अधिकाऱ्यांशी कोणतीही समानता असू शकत नाही.धोरणात्मक निर्णय घेणे हे यथोचित सरकारचे काम असेल.धोरण ठरवण्यासाठी निर्देश देण्यास किंवा पदोन्नतीचे मार्ग तयार करण्यासाठी निर्देश जारी करण्यास न्यायाधिकरण सक्षम नाही. अशा निर्देशामुळे धोरण निर्मितीच्या क्षेत्राला बळकटी मिळेल, जे केवळ यथोचित सरकारच्या

अखत्यारीत येते. त्यामुळे न्यायाधिकरणाने अर्ज फेटाळून लावणे योग्यच होते आणि त्यात कोणताही अवमान नसल्याचे सांगितले.

त्याअनुषंगाने याचिका फेटाळल्या जात आहेत. खर्चासाठी कोणतेही आदेश नाही.

अपीले फेटाळण्यात आली.

*****

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याची कारणाकरता वापर करता येणार नाही. तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

*****